

De tuin/balkon

Inhoudsopgave

Introductie.....	2
Bepalen van de ligging en bodemtype van je tuin.....	2
Ligging.....	2
Bodemtype	3
Inheemse planten.....	3
Planten aanschaffen	4
Natuurlijke insectenverdelgers.....	4
Waterafvoer	5
Tegels eruit.....	5
Wadi.....	5
Regenton	6
Groen dak.....	6
Moestuin	6
Kippen.....	6
Wat als je een hekel hebt aan tuinieren?	7

Introductie

In deze module ga ik je verschillende perspectieven en invalshoeken geven over hoe je je tuin kunt inrichten en onderhouden. En als ik 'tuin' zeg, bedoel ik natuurlijk ook je balkon. We gaan kijken hoe je je tuin of balkon op een zo duurzaam mogelijke manier kunt inrichten en aanleggen en vervolgens natuurlijk ook onderhouden. Het creëren van een tuin waarbij je met de natuur samenwerkt en niet tegenin. Dit kun je vervolgens toepassen bij elke gewenste tuinstijl.

Bepalen van de ligging en bodemtype van je tuin

Voor we echt actief aan de slag gaan met de invulling van de tuin, is het belangrijk om te kijken naar de ligging en de ondergrond. Dit zodat je de meest geschikte planten aanschaft en een grotere kans hebt dat ze ook echt aanslaan. Wanneer je planten hebt die steeds maar dood gaan is dat natuurlijk niet motiverend en ook zeker niet duurzaam.

Ligging

Wanneer je een goed beeld hebt van de ligging van je tuin, kan dit je helpen om te bepalen welke planten het beste zullen groeien op bepaalde plekken in je tuin en om te beslissen waar je bijvoorbeeld een moestuin of terras wilt aanleggen.

Je kunt al een grove schatting maken door op Google Maps te kijken en te bepalen in welke ligging je tuin is. Een grove schatting van de stand van de zon in Nederland is als volgt: Een tuin in het noorden ligt voornamelijk in de schaduw. Een tuin op het oosten heeft voornamelijk zon in de ochtend en schaduw in de middag en avond. Een tuin op het zuiden krijgt veel zonlicht, vooral in de middag en avond. En een tuin op het westen heeft ook veel zon, voornamelijk in de middag en avond.

Natuurlijk is dit niet heel nauwkeurig en kan er altijd schaduw ontstaan in delen van de tuin door bomen, muren, schuttingen en andere objecten in je tuin of rond je huis.

Om nauwkeuriger de zon- en schaduwgebieden in je tuin te bepalen, kun je een plattegrond van je tuin maken op schaal. Dit kan op papier of digitaal met behulp van een tuinontwerpsoftware of app. Ga vervolgens op verschillende tijdstippen van de dag naar buiten en noteer de positie van de zon op je plattegrond. Doe dit bijvoorbeeld om 9.00 uur, 12.00 uur en 15.00 uur. Teken op de plattegrond de gebieden in die op die momenten in de volle zon liggen en de gebieden die in de schaduw liggen. Gebruik verschillende kleuren om dit duidelijk te maken. Op deze manier krijg je een nauwkeurig beeld van de zon- en schaduwgebieden in je tuin.

Ook wanneer je een balkon hebt, is het goed om te kijken naar zon-schaduwgebieden. Omdat het in dat geval vaak om een kleiner oppervlakte gaat, kan het wat makkelijker zijn om te bepalen.

Bodemtype

Het kennen van het bodemtype van je tuin kan je helpen om de juiste planten te kiezen die bij de bodem passen. Het bodemtype bepaalt de waterdoorlatendheid en luchtdoorlatendheid van de bodem. Dit kan van invloed zijn op hoeveel water de planten nodig hebben en hoeveel lucht er in de bodem aanwezig is, wat belangrijk is voor de wortelgroei. Als je bijvoorbeeld weet dat je een kleibodem hebt, dan kun je planten kiezen die goed groeien in kleibodems en die niet snel wateroverlast zullen krijgen.

Een makkelijke test:

Graaf een gat van ongeveer 30 cm diep en vul het met water. Noteer hoe lang het duurt voordat het water volledig in de bodem is opgenomen. Als het water snel wordt opgenomen, heb je waarschijnlijk een zandgrond. Als het water heel langzaam wordt opgenomen, heb je waarschijnlijk een kleigrond. Als het water matig wordt opgenomen, heb je waarschijnlijk een leemgrond.

Wanneer je een balkon hebt kun je dit gedeelte natuurlijk overslaan. In dat geval ga je straks aan de gang met potgrond.

Op welke manier kun je rekening houden met je bodemtype? Wanneer je een klei- of leemgrond hebt is het goed om je te realiseren dat water niet goed de grond in trekt. Extra belangrijk dus om naar je waterafvoer te kijken, daar gaan we het later ook nog over hebben. Zandgrond daarin tegen laat snel water door, maar droogt daardoor ook sneller uit. In beide gevallen is het goed om je beplanting hierop aan te passen.

Inheemse planten

Nu je hebt gekeken naar de ligging van je tuin of balkon en naar de ondergrond kun je gaan kijken naar de soort planten die je wilt gaan planten. Inheemse planten zijn plantensoorten die van nature voorkomen in een bepaald gebied en zijn aangepast aan de lokale omstandigheden. Het voordeel hiervan is dat ze aangepast zijn aan het lokale klimaat en de bodemsoort. Hierdoor hebben ze minder water en meststoffen nodig dan exotische planten. Dit maakt ze milieuvriendelijker en duurzamer. Maar daarnaast bieden ze ook voedsel en leefgebied voor inheemse dieren, zoals vlinders, bijen, vogels en andere insecten.

Enkele populaire inheemse planten in Nederland zijn bijvoorbeeld:

- Wilde Roos
- Wilde Kamperfoelie
- Gewone Vlier

Wanneer je je lijstje gaat maken van welke planten je wilt in je tuin, zoek dan dus meteen even op of ze ook inheems zijn.

Planten aanschaffen

Natuurlijk kun je voor planten naar het tuincentrum, of ze online aanschaffen. Wel is het belangrijk om je te beseffen dat deze planten ook een effect hebben op het milieu. Ze zijn misschien gekweekt in een kas, bespoten met bestrijdingsmiddelen, geïmporteerd, etc.

Gelukkig zijn er ook tuincentra of kwekers waar je rechtstreeks van kunt kopen die biologisch en/of in de volle grond kweken. Een mooi voorbeeld hiervan is het bedrijf Sprinklr. Je kunt daar niet alleen losse tuinplanten kunt aanschaffen, maar ook hele pakketten.

Ook kun je kijken naar tweedehands alternatieven, zo komen er op bijvoorbeeld Marktplaats veel advertenties voorbij van mensen die hun laten gaan veranderen en de planten aanbieden. Ben je ook nog eens een stuk goedkoper uit!

Ook vind je op Marktplaats steeds meer mensen die stekjes aanbieden. Het voordeel van zo'n stekje is dat het ook niet uit een verwarmde kas komt en dus veel minder impact heeft op het milieu. Ook hoeft het plantje veel minder kilometers te reizen, afhankelijk natuurlijk van waar jij hem ophaalt. Maar als je hem dus met de fiets kunt ophalen, heeft jouw plantje helemaal een minimale milieu-impact.

Of wat dacht je van planten die je al hebt om daar zelf stekjes van te maken? Zo is sedum bijvoorbeeld heel makkelijk te stekken. Ook leuk om cadeau te geven.

Natuurlijke insectenverdelgers

En dan kan er zomaar een plaag in je plant zitten, wat nu? Snel naar het tuincentrum rennen en daar een chemisch middeltje halen is niet nodig, een plaag kun je ook met biologische en natuurlijke middelen oplossen!

Daarnaast is het natuurlijk ook relatief. Zo is het hebben van slakken in je tuin normaal. Heb je zoveel slakken in je tuin dat je planten constant helemaal leeg gegeten worden zal je het wat minder leuk vinden.

Het gebruik van natuurlijke insectenverdelgers is niet alleen beter voor het milieu, maar kan ook helpen om de biodiversiteit in je tuin te vergroten door natuurlijke vijanden aan te trekken en te behouden. Er zijn verschillende natuurlijke insectenverdelgers die je kunt gebruiken om insectenplagen in je tuin te bestrijden zonder schadelijke chemicaliën te gebruiken. Zo zijn er bijvoorbeeld planten die bekend staan om hun insectenwerende eigenschappen en die kunnen worden gebruikt om plaaginsecten op afstand te houden. Enkele voorbeelden van zulke planten zijn knoflook, basilicum, rozemarijn, lavendel, goudsbloemen en citroengras. Mocht je dus een plant hebben die bijvoorbeeld last heeft van bladluizen kun je er zo'n plant naast zetten.

Ook zou je aan de slag kunnen met neemolie. Neemolie is een natuurlijke olie die wordt gewonnen uit de zaden van de neemboom en heeft insectenwerende eigenschappen. Meng enkele druppels neemolie met water en breng het aan op de aangetaste planten met een spuitfles.

Als laatste optie wil ik je graag kennis laten maken met roofinsecten. Roofinsecten zijn insecten die zich voeden met andere insecten en worden beschouwd als natuurlijke vijanden van plaaginsecten. Enkele voorbeelden zijn lieveheersbeestjes, sluipwespen en gaasvliegen. Je kunt planten planten om deze roofinsecten aan te trekken, maar je kunt ook roofinsecten aanschaffen.

Waterafvoer

Het klimaat verandert en dat merk je al in je eigen tuin: periodes van extreme droogte wisselen elkaar af met extreme regenval. Het resultaat? De ene periode verdorren je planten en de andere periode staat je tuin onder water. Er zijn verschillende maatregelen die je kunt nemen om de waterafvoer van je tuin te verbeteren. Deze gaan we nu bespreken.

Tegels eruit

Deze kan je bijna, door alle aandacht die deze maatregel krijgt, niet ontgaan zijn: door je tuin minder te betegelen kan het regenwater beter de grond in trekken en wordt je tuin koeler (doordat tegels warmte vast houden). Idealiter is je tuin in ieder geval minder dan 50% betegeld, maar minder mag natuurlijk altijd.

Wanneer je de tegels uit je tuin hebt gehaald en lekker veel groen hebt gepland heb je natuurlijk nog steeds een pad nodig om van je ene kant van je tuin bij (bijvoorbeeld) de schuur te komen. Gebruik hiervoor een bodembedekker waar je wel gewoon op kunt lopen maar die ook goed water doorlaat.

Wadi

Een wadi is een droogtebeheersingssysteem en staat voor "waterafvoer door infiltratie". Bij hevige regenval vangt de wadi het regenwater op en laat het langzaam in de grond sijpelen, in plaats van het af te voeren naar rioleringsystemen.

Een wadi kun je gemakkelijk zelf aanleggen in de tuin. Graaf een ondiepe kuil in een lager gelegen deel van je tuin. Je kunt zelf beslissen hoe groot de wadi wordt. Ook nu is het belangrijk om het bodemtype te weten. Heb je een bodem, zoals klei of leem, waar het water moeilijker weg gaat? Daar kan je door middel van bijvoorbeeld infiltratiekratten het water beter opslaan en langzaam afgeven aan de bodem. Daarboven komt de aarde en kun je je wadi beplanten met planten die zowel tegen veel water kunnen als droogte.

Regenton

Een regenton of regenwaterschutting (waar je nog veel meer water in kwijt kunt) draagt bij aan de ontlasting van het riool. Door hem aan te sluiten met een vulautomaat op de regenpijp voorkom je dat de regenton overloopt. Wanneer je regenton vol is loopt het water automatisch naar het riool. In sommige gemeentes zijn hier subsidiemogelijkheden voor, deze kun je [hier](#) gemakkelijk controleren.

Groen dak

Heb je een plat dak? Dan kun je gemakkelijk zelf aan de slag met het aanleggen van een groen dak. Een groen dak heeft als voordeel dat de ruimte onder het dak minder warm wordt in de zomer en dat er minder water naar het riool stroomt. Zelf aan de slag met een groen dak? Check ook zeker even of je in aanmerking komt voor subsidie. Je vindt in deze module ook een video hoe je zelf een groen dak zou kunnen aanleggen.

Moestuin

Het houden van een moestuin heeft verschillende voordelen. Zo verminder je de CO2 uitstoot van het vervoer en het verpakkingsmateriaal van je groente en fruit. Ook is het verbouwen van je eigen groente en fruit goedkoper dan in de supermarkt.

Daarnaast kan het werken in een moestuin heel ontspannend zijn en helpen om stress te verminderen. Ook kan het ook voor kinderen heel erg leerzaam zijn. Belangrijk daarin is natuurlijk wel dat je het leuk vindt om te doen. Als je het echt niet leuk vindt gaat het ook niet ontspannend zijn.

Ook op een balkon kun je prima met een moestuin aan de slag. Zo kun je aan de slag met een moestuinbak, in potten of met zakken die je kunt ophangen.

Kippen

Wanneer je een grote tuin hebt zou je ook kunnen nadenken over het houden van kippen. Een van de voordelen van het houden van kippen is natuurlijk het hebben van verse eieren. Kippen leggen bijna dagelijks eieren, afhankelijk van het ras en de leeftijd van de kippen. Deze eieren zijn niet alleen lekkerder en gezonder dan de eieren die je in de supermarkt koopt, maar je hebt ook volledige controle over wat de kippen eten en hoe ze worden gehouden. Ook zijn kippen echte insectenetters en kunnen helpen bij het bestrijden van insectenplagen in de tuin. Ze eten bijvoorbeeld slakken, rupsen, kevers en andere insecten die schadelijk kunnen zijn voor planten.

Daarnaast kunnen kippen helpen bij het verbeteren van de bodemkwaliteit in de tuin. Ze scharrelen graag in de grond en zoeken naar insecten en andere lekkernijen. Tijdens het scharrelen en graven woelen ze de grond om en brengen ze natuurlijke meststoffen aan, wat kan bijdragen aan een betere bodemstructuur.

En als laatste punt (van iemand die kippen in de tuin heeft): Het is ook heel gezellig om kippen in de tuin te hebben. Het is leuk om ze te bekijken terwijl ze rondscharrelen en je hebt een gezellig gekakel op de achtergrond bij het werken in de tuin (of als je lekker op een stoel in de zon zit natuurlijk).

Wat als je een hekel hebt aan tuinieren?

Dit onderwerp kon niet ontbreken in deze module, vond ik. Want niet iedereen houdt van tuinieren of heeft er de tijd voor. Je hele tuin in dat geval betegelen is ontzettend zonde en heeft ook nog eens heel veel nadelen zoals we zojuist besproken hebben.

Mijn tip: Neem de tijd die je kunt en wilt nemen voor je tuin ook mee in je plan. Zo heb ik in mijn tuin gele bloemetjes staan die ik niet gepland heb, een ander zou het misschien onkruid noemen, ik noem het gewoon onderdeel van mijn natuurlijke tuin.

Veel plezier met je tuin of balkon!

